

Master Architectuur ArtEZ

*Verslag van de uitgebreide opleidingsbeoordeling
16 oktober 2020*

Colofon

ArtEZ hogeschool voor de kunsten
Onderlangs 9
6812 CE Arnhem

Opleiding: Master Architectuur
Locatie: Arnhem
Variant: Deeltijd
Croho-Nummer: 44336

Visitatiecommissie

Raoul van Aalst, voorzitter
Bas van der Pol, deskundige
Gert ter Haar, deskundige
Jeroen Steegmans, student-lid
Titia Busing, secretaris
De commissie is vooraf voorgelegd aan de NVAO.

De visitatie is uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van
AeQui VBI
Vlindersingel 220
3544 VM Utrecht
www.AeQui.nl

Dit document laat zich het beste dubbelzijdig afdrukken.

Inhoud

Colofon	2
Inhoud	3
Samenvatting.....	4
Inleiding.....	7
Beoogde leerresultaten	9
Programma.....	12
Personeel.....	16
Voorzieningen en begeleiding	18
Kwaliteitszorg	20
Toetsing	22
Gerealiseerde leerresultaten.....	25
Bijlagen	29
Bijlage 1. Visitatiecommissie	30
Bijlage 2. Programma visitatie	31
Bijlage 3. Bestudeerde documenten	32

Samenvatting

Op 16 oktober 2020 is de masteropleiding Architectuur van ArtEZ gevisiteerd door een commissie van AeQui. Het totaaloordeel van de commissie is **positief**, de opleiding voldoet aan alle standaarden. De vierjarige masteropleiding Architectuur omvat 240 EC en wordt als deeltijdopleiding aangeboden. De opleiding hanteert het concurrent model. De opleiding leidt studenten op tot masteropgeleide architecten die het recht biedt op inschrijving als architect in het Architectenregister van het Stichting Bureau Architectenregister (SBA).

Beoogde leerresultaten

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De beoogde leerresultaten zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een masteropleiding Architectuur worden gesteld. De opleiding hanteert eindkwalificaties die zijn gebaseerd op de begintermen van de beroepspraktijk benoemd in de Wet op de Architectentitel (WAT). De opleiding heeft daaraan een eigen eindkwalificatie toegevoegd: Pionieren. Hiermee wordt het belang van een open houding en een kritisch reflectie op het eigen handelen benadrukt. De opleiding is adequaat afgestemd op de beroepspraktijk. Het concurrent onderwijsmodel, docenten die werkzaam zijn in de beroepspraktijk en de input van de werkveldcommissie dragen daaraan bij.

Programma

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan de standaarden met betrekking tot het programma (standaard 2, 3, 4 en 5) **voldoet**. De oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding stellen studenten in staat de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De opleiding heeft de relatie tussen de programmaonderdelen en de beroepskwalificaties expliciet gemaakt. De opleiding kent in de eerste drie jaar dezelfde structuur van ontwerp en onderzoek, voorkennis, positionering en praktijk. Daarbinnen is voldoende aandacht voor onderzoeksvaardigheden. Door het model van concurrent onderwijs bestaat de opleiding voor de helft uit het werken in de beroepspraktijk. Als verbindende schakel tussen het binnen- en het buitenschoolse deel ontwikkelde de opleiding een didactisch model gericht op de persoonlijke ontwikkeling van de student. Dit 'vlindermodel' stelt de student centraal,

waarbij de opleiding actief inzet op studiebegeleiding als middel om studenten in staat te stellen deze verbinding te maken. De opleiding wordt gekenmerkt door de overtuigende aandacht voor de individuele ontwikkeling van studenten. De structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van het programma zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. Dit wordt door studenten gewaardeerd. De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen.

Personeel

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding wordt uitgevoerd door betrokken en deskundige docenten. Docenten staan midden in de beroepspraktijk en zijn benaderbaar. Ook de omvang van het docentencorps is toereikend voor de uitvoering van het brede programma. De praktijkbeoordelaars waarmee de commissie gesproken heeft, zijn eveneens deskundig en betrokken.

Voorzieningen

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan de standaarden met betrekking tot voorzieningen en begeleiding (standaard 7 en 8) **voldoet**. De opleiding beschikt over toereikende voorzieningen. De studieloopbaanbegeleiding van de studenten past bij het kleinschalige karakter van de opleiding en de te verwachten zelfstandigheid van masterstudenten. Ook zijn er, indien nodig, mogelijkheden voor extra ondersteuning. Er zijn genoeg mogelijkheden voor studenten om zich te laten informeren over het programma, de toetsing en de roostering en dergelijke.

Kwaliteitszorg

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding beschikt over een adequaat kwaliteitszorgsysteem. Het hogeschoolbeleid is daarin leidend, en wordt op een bij de opleiding passende wijze nader uitgewerkt. Het kwaliteitszorgsysteem omvat verschillende instrumenten waarmee het curriculum geëvalueerd wordt. Relevante stakeholders zoals studenten, docenten en werkveld zijn bovendien betrokken bij de kwaliteitszorg. Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie bovendien vast dat studenten zich gehoord voelen. De commissie waardeert de wijze waarop de opleiding Osiris inzet om de interne processen vorm te geven en te optimaliseren.

Toetsing

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De beoogde leerresultaten c.q. beroepskwalificaties vormen samen met het hogeschoolbrede toetsbeleid de kapstok van dit systeem. De beroepskwalificaties gelden zowel voor het binnen- als het buitenschoolse deel. De opleiding neemt adequate maatregelen om de validiteit, betrouwbaarheid en intersubjectiviteit van de toetsing te borgen, middels het gebruik van het meer-ogen principe bij alle summatieve toetsmomenten en door steekproefsgewijze controle door de examencommissie. Daarnaast is er veel aandacht voor feedback en formatieve toetsing van studenten. De examencommissie heeft een proactieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing en van het eindniveau.

Gerealiseerde leerresultaten

De commissie kwalificeert op grond van de gesprekken en de onderliggende documentatie dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**. De opleiding

heeft een adequaat afstudeerproces. In het afstudeerproces zijn voldoende waarborgen opgenomen voor een zo valide en objectief mogelijke beoordeling. Op basis van de bestudeerde dossiers, concludeert de commissie dat het eindniveau van de opleiding voldoende is. De vakinhoudelijke kwaliteit van studenten is hierin zichtbaar. Het is de commissie opgevallen dat de reflectie van studenten in een bredere context geplaatst kan worden en aan diepgang kan winnen. Ook kan het onderzoek dat studenten uitvoeren meer zichtbaar worden in het afstudeerverslag. De gesprekken met studenten en alumni hebben het positieve oordeel van de commissie inzake het eindniveau bevestigd. Zij zijn in staat als architect hun plek in het werkveld te vinden.

Aanbevelingen

De commissie geeft de opleiding de volgende suggesties ter overweging:

- De opleiding kan haar kritische tegenspraak nog meer organiseren, door bijvoorbeeld nadrukkelijk positie in te nemen op een aantal thema's.
- De opleiding kan een meer actieve strategie formuleren in de omgang met ontwikkelingen die van invloed zijn op het werkveld, en daarmee op de beschikbaarheid van werkplekken voor studenten.
- De interculturele samenstelling en de diversiteit van het betrokken docentteam kunnen versterkt worden.
- De opleiding kan onderzoeken hoe studenten meer gebruik kunnen maken van de beschikbare faciliteiten. Een goede eigen plek voor de opleiding binnen het gebouwencomplex kan bijdragen aan de leergemeenschap.
- De opleiding kan een praktische oplossing bedenken waardoor de studenten direct vertegenwoordigd kunnen worden in de opleidingscommissie.

Overzicht beoordeling

De beoordelingen per standaard zijn weergegeven in onderstaande tabel.

Standaard	Beoordeling
1. Beoogde leerresultaten	Voldoet
2. Oriëntatie	Voldoet
3. Inhoud	Voldoet
4. Leeromgeving	Voldoet
5. Instroom	Voldoet
6. Staf	Voldoet
7. Voorzieningen	Voldoet
8. Begeleiding	Voldoet
9. Kwaliteitszorg	Voldoet
10 Toetsing	Voldoet
11 Gerealiseerde leerresultaten	Voldoet
Eindbeoordeling	Positief

Alle standaarden van het NVAO kader zijn positief beoordeeld. Op die grond geeft de visitatiecommissie een positief advies inzake accreditatie van de masteropleiding Architectuur van ArtEZ.

Namens de voltallige visitatiecommissie,
Utrecht, januari 2021

Raoul van Aalst
Voorzitter

Titia Busing
Secretaris

Inleiding

De masteropleiding Architectuur leidt studenten op tot het beroep architect. De kern van het beroep is gericht op het maken en realiseren van een ruimtelijk ontwerp. Na succesvolle afronding kunnen afgestudeerden zich inschrijven in het Nederlandse Architectenregister.

De instelling

De opleiding is onderdeel van ArtEZ hogeschool voor de kunsten. Het onderwijs is gericht op de artistieke, intellectuele en persoonlijke groei van studenten. Studenten worden opgeleid in een professionele rol die nauw aansluit bij hun talent, persoonlijkheid en ambities. ArtEZ bereidt studenten voor om op het hoogste niveau te functioneren als kunstenaar, ontwerper of docent, binnen beeldende kunst, architectuur, mode, vormgeving, muziek, theater, creative writing, dans of kunsteducatie. Binnen deze gebieden biedt ArtEZ in verschillende Academies bacheloropleidingen, masteropleidingen en een associate degree aan. Er studeren circa 3.000 studenten bij ArtEZ en er werken circa 900 medewerkers.

De masteropleiding Architectuur is onderdeel van de ArtEZ Academie van Bouwkunst en de Graduate School. De ArtEZ Academie van Bouwkunst is één van de zes Academies van Bouwkunst in Nederland. Diploma's van de opleidingen van de academies geven het recht op inschrijving in het Nederlandse Architectenregister. Binnen ArtEZ vallen de Academie van Bouwkunst en de masteropleiding Architectuur samen.

In de Graduate School, opgericht in 2016, bundelen elf masteropleidingen, vijf lectoraten, Studium Generale, ArtEZ Press en Art Business Centre hun krachten. De Graduate School richt zich op onderwijs, onderzoek en valorisatie. Belangrijke thema's van de Graduate School zijn 'building resilient futures', 'critical diversity', 'new structures of equality' en 'de-disciplining'.

De opleiding

De vierjarige masteropleiding Architectuur omvat 240 EC en wordt als deeltijdopleiding aangeboden. De opleiding hanteert het concurrent model. Dit betekent dat de opleiding wordt aangeboden in een combinatie van studeren en werken. De eerste drie jaren kennen een vergelijkbare structuur met de onderdelen ontwerp- en onderzoek, positionering, voorkennis en het praktijkdeel.

De opleiding wordt in het vierde jaar afgerond met een afstudeerproject. Daarbij werken studenten gedurende het hele jaar aan een zelfgekozen opgave. Daarnaast werken ze aan hun praktijkdeel.

De opleiding heeft sinds de vorige visitatie veel veranderingen doorgemaakt. Zo zijn er nieuwe eindkwalificaties opgesteld, is er toenemende aandacht voor toetsing en beoordeling en is de studieloopbaanbegeleiding geïntensiveerd. Naar aanleiding van de vorige visitatie heeft de opleiding onder andere de structuur van het afstudeertraject verder doorontwikkeld en is het afstudeerverslag een zelfstandig onderdeel geworden dat beoordeeld wordt na de derde schouw. Ook is de afstudeerspecialisatie Context beëindigd.

De beoordeling

ArtEZ heeft aan AeQui VBI opdracht gegeven de onderhavige visitatie uit te voeren. Hiertoe heeft AeQui in samenwerking met de opleiding een onafhankelijke en ter zake kundige commissie samengesteld. Met vertegenwoordigers van de opleiding heeft een voorbereidend gesprek plaatsgevonden.

De visitatie was op 16 oktober 2020 en verliep volgens het programma dat in bijlage 2 is weer-

gegeven. De commissie heeft zich daarbij expliciet georiënteerd op het cluster waarin deze opleiding geplaatst is. Dit is met de voltallige commissie gedaan, tijdens het voorbereidend overleg, en afsluitend bij de oordeelsvorming. De hiertoe benodigde kennis was aanwezig in (een deel van) de commissie.

De commissie heeft de beoordeling in onafhankelijkheid uitgevoerd aan de hand van UOB kader 2018; aan het einde van de visitatie is de opleiding in kennis gesteld van de bevindingen en

conclusies van de commissie. Deze rapportage is in december 2020 in concept toegestuurd aan de opleiding; de reacties van de opleiding zijn verwerkt tot deze definitieve rapportage.

Op initiatief van de opleiding zal het voorjaar van 2021 een ontwikkelgesprek plaatsvinden. De resultaten van dit ontwikkelgesprek hebben geen invloed op de in dit rapport weergegeven beoordeling.

Beoogde leerresultaten

De commissie heeft vastgesteld dat de beoogde leerresultaten wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie concreet zijn uitgewerkt en voldoen aan de (inter)nationale eisen die aan een masteropleiding Architectuur zijn gesteld. De opleiding hanteert eindkwalificaties die zijn gebaseerd op de begintermen van de beroepspraktijk zoals benoemd in de WAT. De opleiding heeft daaraan een eigen eindkwalificatie toegevoegd: Pionieren. Hiermee wordt het belang van een open houding en een kritisch reflectie op het eigen handelen benadrukt. De commissie is van mening dat de opleiding haar kritische tegenspraak nog meer kan organiseren, door bijvoorbeeld nadrukkelijk positie in te nemen op een aantal thema's. Daarnaast vindt de commissie het verstandig als de opleiding een meer actieve strategie formuleert in de omgang met ontwikkelingen die van invloed zijn op het werkveld en daarmee op de beschikbaarheid van werkplekken voor studenten. De commissie constateert dat de opleiding adequaat is afgestemd op de beroepspraktijk. Het concurrent onderwijsmodel, docenten die werkzaam zijn in de beroepspraktijk en de input van de werkveldcommissie dragen daaraan bij.

Standaard 1: De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld, het vakgebied en op internationale eisen.

Bevindingen

Studenten worden opgeleid tot architect, waarbij het maken en realiseren van een ruimtelijk ontwerp centraal staat. Studenten worden daarnaast opgeleid voor een beroepsuitoefening waarin de rollen continue in beweging lijken te zijn. De opleiding stelt dat de veranderende c.q. nieuwe rollen een grote variëteit laten zien: van het organiseren van andere manieren van samenwerken en het anders organiseren van ontwerpprojecten tot betrokkenheid in vroege fasen van de projectvorming.

De opleiding wil studenten voorbereiden op deze veranderende beroepsuitoefening door ze kritische, onderzoekende, oplossingsgerichte en pionierende manier van werken en houding mee te geven. De opleiding heeft dit vertaald in een extra eindkwalificatie: Pionieren.

Met de eindkwalificatie Pionieren wil de opleiding studenten stimuleren een open houding aan te nemen, nieuwe situaties onbevungen tegemoet te treden, eigen kennis toe te passen en open te staan voor kennis van anderen. Ook omvat dit het

kritisch beschouwen hoe een proces verloopt, het kritisch bekijken van de eigen positie en het kritisch analyseren van en reflecteren op het eigen handelen. De opleiding stelt daarbij dat het eigen handelen altijd in relatie staat tot een ander of anderen.

Volgens de opleiding hoort bij pionieren ook het documenteren en noteren van processen, uitkomsten, eigen ontwikkelingen en de reflectie hierop. Met het vollediger en systematische documenteren vergroot volgens de opleiding ook het vermogen om anderen te helpen en regie te nemen.

Tijdens de visitatie is opgemerkt dat met de toevoeging van pionieren recht gedaan wordt aan de context van de opleiding in het kunstonderwijs, de ruimte voor experiment en het verkennen van andere vakgebieden. Het is ook benoemd als het expliciteren van dat wat een ontwerper al doet in de praktijk of als een academische houding waarmee invulling kan worden gegeven aan de vrije ruimte. Studenten waarmee de commissie gesproken heeft herkennen de aandacht voor pionieren in het programma en kunnen ook benoemen hoe dit aan bod komt in het programma. In hun dagelijkse beroepspraktijk zijn ze mede door de aandacht voor pionieren beter in staat de opgave

te bevragen, de waarom vraag te stellen en zich af te vragen of het niet anders kan.

De opleiding sluit in haar visie op onderzoek aan bij die van de Graduate School van ArtEZ. Doel is dat studenten leren hoe ze zich kunnen blijven ontwikkelen, hoe ze kunnen blijven pionieren en hoe ze hun eigen praktijk kunnen blijven voeden met nieuwe inzichten. Studenten leren door onderzoek hoe nieuwe en complexe processen verlopen. Studenten leren door onderzoek te documenteren wat inzichten en uitkomsten zijn, om te gaan met bronnen, verslag te doen van wat is ontdekt en kritisch te reflecteren. De Academies van Bouwkunst werken samen aan het beschrijven van een gemeenschappelijk fundament onder het onderzoek in de opleidingen.

Beoogde leerresultaten

De opleiding hanteert eindkwalificaties die zijn gebaseerd op de begintermen van de beroepspraktijk zoals benoemd in de WAT. Deze eindkwalificaties zijn in 2014, in overleg met het uitvoeringsorgaan van de WAT, het Bureau Architectenregister, door de gezamenlijke Academies van Bouwkunst (verenigd in het LOBO) geaccepteerd als kader en uitgangspunt voor de eigen curricula. Met deze vaststelling is de Beroepservaringsperiode (BEP) een integraal onderdeel geworden van het opleidingsprogramma van de Academies van Bouwkunst. Daardoor verleent het diploma van de Academies van Bouwkunst afgestudeerden direct toegang tot inschrijving in het Architectenregister. De eindkwalificaties zoals benoemd in de WAT zijn afgeleid van Europese en internationale beschrijvingen van het architectenberoep.

De opleiding omvat een verplichte beroepservaringsperiode. De eisen die hieraan gesteld worden, zijn net als de hiervoor genoemde eindkwalificaties, wettelijk vastgelegd.

De opleiding leidt studenten op tot de volgende negen eindkwalificaties: 0) pionieren, 1) positioneren, 2) organiseren, 3) omgevingsgerichtheid, 4) communiceren, 5) ondernemen, 6) ontwerpen, 7) voorbereiding realisatiefase en 8) begeleiding implementatie en uitvoering. Zoals opgemerkt is

de eindkwalificatie Pionieren door de opleiding gedefinieerd en toegevoegd aan de verplichte set. De eindkwalificaties zijn vertaald in drie handelingsniveaus, waarbij er sprake is van een toenemende complexiteit. Daarnaast zijn per eindkwalificatie en niveau producten en beroepservaring benoemd.

De opleiding participeert in het landelijke overleg van de Academies van Bouwkunst. In dit overleg vindt afstemming en uitwisseling plaats. Zo hebben de onderwijs coördinatoren van de beroepspraktijk van de verschillende academies wederzijds bezoeken afgelegd bij beoordelingssessies van het buitenschools curriculum. Ook is het functioneren van de nieuwe eindkwalificaties gezamenlijk geëvalueerd en is de afstemming met het Bureau Architectenregister onderwerp van gesprek.

De Academies van Bouwkunst kennen tot januari 2021 een gezamenlijk lectoraat: het netwerklectoraat Future Urban Regions. Het lectoraat voert onderzoek uit binnen de Actie Agenda Architectuur en Ruimtelijk Ontwerp en de Actie Agenda Architectuur En Ruimtelijk ontwerp die door enkele ministeries gezamenlijk gelanceerd zijn.

In de gesprekken over de profilering en toekomst van de opleiding is onder andere opgemerkt dat de maatschappelijke waarde van de opleiding en afgestudeerden belangrijk gevonden wordt. De opleiding wil studenten afleveren die waardegedreven kunnen ontwerpen, hun eigen positie in het werkveld en in de maatschappij innemen en daar ook kritisch naar kunnen kijken. Afgestudeerden dienen bovendien in staat te zijn verschillende rollen in te nemen. Desgevraagd is ook opgemerkt dat de Graduate School een habitat is waarin vraagstukken op het gebied van duurzaamheid, diversiteit en dergelijke aan bod komen. Studenten van de verschillende masteropleidingen ontmoeten elkaar jaarlijks in activiteiten georganiseerd door de Graduate School. Binnen de locatie ontmoeten studenten elkaar binnen het jaarlijks terugkerende onderdeel Plein.

Inzake de invloed van de Covid-19 pandemie op het werkveld (en de beschikbare werkplekken voor studenten) is opgemerkt dat het effect vooralsnog minder groot is dan het effect van de financiële crisis van een decennium eerder. De opleiding houdt hierover vinger aan de pols bij het werkveld en de architectenbureaus.

De afstemming met de beroepspraktijk vindt op verschillende manieren plaats. In de eerste plaats zijn alle docenten, net als de studenten, werkzaam in de beroepspraktijk. Ook is er afstemming met het werkveld bij het beoordelen van de praktijkportfolio's en is er een extern gecommiteerde aanwezig bij de afstudeerbeoordeling. Daarnaast kent de opleiding een werkveldcommissie. Verder participeert de opleiding in verschillende netwerken zoals het overleg met diverse ministeries, overleg met het Bureau Architectenregister en de jaarlijkse toogdag van de Rijksbouwmeester. Het eerdergenoemde lectoraat FUR laat studenten ook kennismaken met een andere rol van de architect.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding de eindkwalificaties zoals die zijn vastgesteld in de Wet op de Architectentitel als uitgangspunt hanteert voor de beoogde leerresultaten. Deze zijn wat betreft niveau en oriëntatie passend geconcretiseerd. De opleiding heeft een eigen eindkwalificatie toegevoegd: Pionieren. Daarmee wil de opleiding het belang van een open houding en een kritisch reflectie op het eigen handelen benadrukken.

De eindkwalificaties zijn uitgewerkt in niveaus en op te leveren beroepsproducten c.q. resultaten.

Daarnaast heeft de opleiding in een competentie-matrix de relatie tussen de beroepskwalificaties en de programmaonderdelen zichtbaar gemaakt. Op basis daarvan stelt de commissie vast dat alle beroepskwalificaties in het programma afgedekt worden.

De commissie geeft de opleiding ter overweging mee meer positie in te nemen en bijvoorbeeld haar eigen opvattingen over de veranderende rol van de architect in de toekomst of het belang van pionieren verder te expliciteren. De commissie is van mening dat dit kan bijdragen aan het organiseren van bewustwording bij studenten over de eigen positionering en tot kritische tegenspraak en discussies die bijdraagt aan het verder versterken van de opleiding en het leveren van een overtuigende bijdrage aan (teamwork in) de ontwerp-praktijk.

De commissie is van mening dat de opleiding zich pro-actiever kan opstellen in de ontwikkeling van strategieën die inspelen op ontwikkelingen in het werkveld, die de beschikbaarheid van werkplekken voor studenten kunnen beïnvloeden.

De commissie stelt vast dat de opleiding de actualiteit en relevantie van het programma adequaat weet te borgen, mede doordat zowel docenten als studenten (in het concurrent onderwijsmodel) werkzaam zijn in de beroepspraktijk, gastdocenten ingezet worden en er periodiek overleg is met werkveldcommissie.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Programma

De commissie heeft kunnen vaststellen dat de oriëntatie, inhoud en vormgeving van de opleiding studenten in staat stellen de beoogde eindkwalificaties te bereiken. De commissie stelt bovendien vast dat de opleiding de relatie tussen de programmaonderdelen en de beroepskwalificaties expliciet heeft gemaakt. De opleiding kent in de eerste drie jaar dezelfde structuur van ontwerp en onderzoek, voorkennis, positionering en praktijk. Daarbinnen is genoeg aandacht voor onderzoeksvaardigheden. Door het model van concurrent onderwijs bestaat de opleiding voor de helft uit het werken in de beroepspraktijk. De opleiding zet actief in op studiebegeleiding als middel om studenten in staat te stellen de verbinding tussen het binnen- en het buitenschoolse deel te maken. De structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van het programma zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. Dit wordt door studenten gewaardeerd. De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen.

Oriëntatie

Standaard 2: Het programma maakt het mogelijk om passende (professionele of academische) onderzoeks- en beroepsvaardigheden te realiseren.

Bevindingen

De opleiding bestaat, met het model van concurrent onderwijs, uit een combinatie van studeren en werken. En met beide onderdelen kunnen studenten studiepunten verkrijgen.

Studenten doen in het praktijkdeel werkervaring op op de eigen werkplek. Het praktijkdeel omvat 120 EC. Op de werkplek is de student betrokken bij het maken van ontwerpen en het realiseren van projecten. De werkplek stelt de student in staat om in de loop van de studie met alle onderdelen van het ontwerp- en realisatieproces te maken te krijgen en inzicht op te doen in de samenhang tussen de verschillende onderdelen van het traject. Studenten houden hun ervaringen, resultaten en hun ontwikkeling tot architect bij in het praktijkportfolio. Het praktijkportfolio biedt overzicht en inzicht in de werkzaamheden die student bij een architectenbureau uitvoeren en de ervaringen en kennis die ze daarmee opdoen. Het praktijkportfolio is direct gerelateerd aan de beroepskwalificaties van de opleiding: positioneren, organiseren, omgevingsgerichtheid, communiceren, ondernemen, ontwerpen, voorbereiding realisatiefase, begeleiding implementatie en uitvoe-

ring (zie ook standaard 1). Studenten krijgen inzicht in hun vaardigheden en ontwikkeling en in hun eigen leerproces. Studenten leveren elk semester hun praktijkportfolio in (zie ook standaard 10).

De opleiding stelt eisen aan de werkplek, zoals een aanstelling van minimaal 20 uur en maximum 32 uur per week. Daarnaast moet de werkplek gericht zijn op de praktijk van bouwen en ontwerpen waarbij architectenbureaus de voorkeur hebben. Een andere werkplek dan bij een architectenbureau wordt voorgelegd aan de coördinator van de beroepspraktijk. Doel is dat de werkplek de breedte van werkzaamheden biedt die nodig zijn voor het behalen van de beoogde leerresultaten.

Onderzoek krijgt op verschillende manieren aandacht in het programma. Dit komt aan bod in de diverse ontwerpateliers en tijdens workshops (Plein) die jaarlijks voor de eerste drie studiejaar worden georganiseerd. Daarnaast is onderzoek onderdeel van de voorbereiding en uitvoering van de tweedejaars architectuurexcursie. In dat kader volgen studenten ook het vak Publiceren 2. In het derde jaar is onderzoek onderdeel van het theorieprogramma. Daarbij verkennen studenten een ruimtelijke opgave gerelateerd aan het eerdergenoemde netwerklectoraat FUR. Daaropvolgend werken studenten aan een ruimtelijk ont-

werp of een scenario. Studenten volgen daarnaast het vak Onderzoekbeschouwing, waarin ze werken aan een onderzoeksverslag.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat het programma de studenten adequaat voorbereidt op de beroepspraktijk. Dat studenten en docenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk, gastdocenten ingezet worden en er excursies en dergelijke georganiseerd worden, draagt daaraan bij. Het praktijkdeel beslaat de helft van de opleiding, waarbij studenten werkzaam zijn in de beroepspraktijk en daar relevante ervaring opdoen. De commissie stelt vast dat de opleiding het opdoen van relevante ervaring bij de werkplekken op een adequate manier borgt.

De commissie concludeert eveneens dat onderzoeksvaardigheden in voldoende mate aan bod komen. Dat daarbij nadrukkelijk de relatie met het ontwerpen en ontwerpproces wordt gelegd vindt de commissie terecht en van belang.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Inhoud

Standaard 3: De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

Elk jaar van de opleiding heeft een eigen karakteristiek. Zo staat in het eerste jaar de kennismaking met het ontwerpinstrumentarium centraal. In het tweede en derde jaar ligt het accent eerst op het oefenen en daarna op het bevorderen van de eigenstandigheid. Het vierde jaar staat in het teken van het afstuderen, waarbij de student een eigen afstudeeronderwerp kiest en verantwoordelijkheid neemt voor een eigen (ontwerp) agenda. De opleiding heeft deze karakteristieken gerelateerd aan de eerdergenoemde drie niveaus waarop de

beroepskwalificaties beschreven zijn (zie standaard 1).

Het programma is opgebouwd uit de volgende jaarlijks terugkerende onderdelen:

- Ontwerp en onderzoek (zie ook standaard 2);
- Praktijkervaring (zie standaard 2);
- Positionering en;
- Voorkennis.

In het onderdeel ontwerp en onderzoek werken studenten in diverse ontwerp ateliers aan hun ontwerp- en onderzoekend vermogen en de daarbij horende vaardigheden. In het eerste jaar hebben de vier ontwerp ateliers elk een eigen thema: materiaal, ruimte, context en verhaal. Studenten werken, zonder dat een programma van eisen te veel de route bepaald, aan deze thema's. Het tweede en derde jaar kennen in het eerste semester twee lange ateliers en in het tweede semester vier korte ateliers. De ateliers lopen parallel en worden gevolgd door zowel tweede- als derdejaars studenten. Daarnaast vindt elk jaar Plein plaats. Dit zijn bijeenkomsten waarin studenten, samen met studenten van andere opleidingen, werken aan een opgave.

In het onderdeel Positioneren leren studenten de verbinding tussen studie en werk (binnen- en buitenschools) te leggen. Studenten werken daarbij gedurende de hele opleiding aan een individuele zelfreflectie op wat er bereikt is en kijken vooruit naar wat er op de persoonlijke agenda staat. De Koersbepaling is een persoonlijke beschouwing van de koers die de student vaart: persoonlijke fascinaties, thema's die zijn verkend en die nog verkend moeten worden. De Koersbepaling wordt aan het einde van de eerste twee studiejaar georganiseerd, gekoppeld aan de beoordeling van de praktijkportfolio's (zie ook standaard 10). De derde koersbepaling is gekoppeld aan de start van het afstuderen (zie standaard 11).

Studenten en alumni hebben tijdens de visitatie aangegeven dat in de Koersbepaling en de ate-

liers ook aandacht is voor de relatie met maatschappelijke ontwikkelingen en hoe de student zich daartoe verhoudt.

De opleiding gebruikt 'voorkennis' als verzamelnaam voor vakken die ingaan op actuele onderwerpen, studenten voorzien van instrumenten, kennis, inzichten en bagage die relevant zijn voor het ontwerpen in de ateliers. In het eerste jaar komen daarbij thema's als architectuurgeschiedenis, landschap, stedenbouw, tekenen, documenteren en gebouwanalyse aan bod. In het tweede jaar is naast deze thema's ook aandacht voor cultuurbeschouwing. In het derde jaar is er aandacht voor cultuurbeschouwing, architectuurgeschiedenis en voorbereiding afstudeervoorstel.

Studenten en alumni waarmee de commissie gesproken heeft, waarden het onderdeel voorkennis. Dit biedt hen het fundament voor het ontwerpen in de ateliers. Ook zijn ze positief over de samenwerkingen met studenten van andere disciplines in bijvoorbeeld het jaarlijks terugkerende Plein.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat het programma studenten in staat stelt de beoogde leerresultaten te bereiken. De commissie heeft tijdens de visitatie vastgesteld dat gebruik gemaakt wordt van relevante en actuele literatuur en artikelen.

Het programma kent jaarlijks terugkerende structuur met praktijkervaring, ontwerp en onderzoek, voorkennis en positionering. Deze structuur draagt bij aan de samenhang in het curriculum. Ook is het de commissie duidelijk geworden dat het onderdeel voorkennis niet op zich zelf staat maar studenten relevante basiskennis biedt voor hun werk in de ateliers. De commissie vraagt de opleiding te bewaken dat de (selectie van) voorkennis blijft meebewegen met de veranderende opgaven en rollen op het gebied van ruimtelijk ontwerp. De commissie heeft waardering voor Plein. Hierin worden verschillende disciplines bij elkaar gebracht, waarbij studenten bijvoorbeeld ook leren hoe anderen ruimte ervaren.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Leeromgeving

Standaard 4: De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde leerresultaten te bereiken.

Bevindingen

De kern van de opleiding is ontwerp onderwijs. Het ontwerpen wordt geoefend in de ontwerp ateliers, waarbij studenten werken aan ontwerp opgaven die actueel en maatschappelijk relevant zijn. De opleiding wil daarmee, naast het praktijkdeel, voor studenten een vrije denk-, onderzoek- en ontwerp ruimte realiseren.

De student is de schakel tussen het binnenschools- en buitenschools programma. De opleiding heeft dit zichtbaar gemaakt in het zogenaamde vlindermodel, waarbij de vleugels het buitenschoolse - en het binnenschoolse aanbod vertegenwoordigen en de student het lijf van de vlinder. De student is degene die de eigen praktijkervaringen verbindt aan het geleerde op de opleiding en andersom. Om studenten hierin te ondersteunen heeft de opleiding in de afgelopen jaren geïnvesteerd in studieloopbaanbegeleiding (zie standaard 8).

Het onderwijs vindt plaats op vrijdag en zaterdag. Op vrijdag staan de ontwerp ateliers gepland (acht uur), op zaterdag de voorkennis (vier uur). Daarnaast verwacht de opleiding dat studenten circa acht uur per week besteden aan zelfstudie, het voorbereiden van de ateliers en opdrachten voor de colleges (voorkennis).

Tijdens de Covid-19 pandemie heeft de opleiding het onderwijs online vormgegeven. Ten tijde van de visitatie was er sprake van een meer blended vorm van onderwijs. De opleiding wil onderzoeken of online onderwijs ook in de toekomst

voor bepaalde situaties of vakken een geschikte werk- en toetsvorm kan zijn.

Studenten en alumni waarmee de commissie gesproken heeft, waarderen het kleinschalige en persoonlijke karakter van de opleiding en de interactie tussen de verschillende jaarlagen. Studenten hebben desgevraagd opgemerkt dat het combineren van opleiding, werk en een sociaal leven soms een puzzel is. Zij voelen zich hierin echter gesteund door de opleiding (slb-er en docenten); de opleiding zoekt mee naar oplossingen en daagt hen uit het beste uit zichzelf te halen.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de structuur van de leeromgeving en het kleinschalige karakter van de opleiding, zorgen voor intensief en interactief contact tussen studenten en docenten. De opleiding wordt gekenmerkt door overtuigende aandacht voor de individuele ontwikkeling van studenten. De commissie heeft waardering voor het vlindermodel, waarin de student de verbindende schakel is tussen het binnen- en het buitenschoolse deel. De commissie vraagt zich daarbij af of het model dient om de essentie van het concurrent onderwijs inzichtelijk te maken of dat het model een inhoudelijk statement kan zijn. En wellicht een kantelpunt biedt in het denken over het concurrent onderwijsprogramma.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Instroom

Standaard 5: Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

De opleiding hanteert de wettelijke toelatingseisen. Kandidaten doorlopen een toelatingsonderzoek, waarbij de opleiding nagaat of de kandidaat geschikt is. Onderdeel hiervan zijn het indienen van een motivatiebrief, een cv, een portfolio en behaalde diploma's. Daarna vindt een gesprek plaats met de toelatingscommissie. De examencommissie borgt de zorgvuldigheid van het toelatingsonderzoek.

Studenten die de pre-master Architectuur of de pre-master Bouwkunst van ArtEZ Academie van Bouwkunst hebben afgerond met een goede score en een aantekening krijgen van hun docenten, kunnen zonder toelatingsonderzoek instromen in het eerste jaar.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding de wettelijke toelatingseisen hanteert. De intensieve en selectieve toelatingsprocedure draagt eraan bij dat gemotiveerde studenten starten met de opleiding.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Personeel

Op basis van de bestudeerde documentatie en de gevoerde gesprekken, concludeert de commissie dat de betrokken docenten zeer competent, gedreven en benaderbaar zijn. De docenten hebben een sterke binding met de beroepspraktijk, de opleiding en hun studenten. Ook is de omvang van het docententeam toereikend voor de uitvoering van het programma.

Standaard 6: Het docententeam is gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige realisatie van het programma en de omvang ervan is toereikend.

Bevindingen

Het personeelsbeleid van ArtEZ en het instellingsplan 2016-2021 zijn leidend voor de opleiding. De opleiding hanteert als uitgangspunten dat studenten in hun opleiding met een veelheid aan opvattingen over de vak uitoefening en het ontwerpen in aanraking dienen te komen; dat de inzet van docent wordt afgestemd op de inhoud van het programma; en dat studenten een docent maar één keer tegenkomen in het binnenschoolse programma.

De onderdelen van het programma die jaar gebonden zijn worden veelal verzorgd door docenten die een aantal opeenvolgende jaren worden ingezet voor een ontwerpatelier of vak. Voor de ontwerp ateliers in tweede en derde jaar worden elk jaar andere docenten ingezet. Alle ontwerp ateliers worden verzorgd door twee docenten. Hierin vinden ook regelmatig wisselingen plaats. De opleiding vindt het daarbij belangrijk dat docenten met ervaring worden ingezet als 'hoofddocent' bij de ontwerp ateliers. Zij geven hun kennis en ervaring door aan hun collega docent. Op deze manier worden ook alumni bij het onderwijs betrokken.

Het coördinatieteam bewaakt de continuïteit van het programma, houdt deze up to date en implementeert nieuwe ontwikkelingen. Het coördinatieteam bestaat uit coördinatoren met een vaste

deeltijdaanstelling. Een deel van de coördinatoren combineert hun werk op de opleiding met een functie bij een architectenbureau.

Onderdeel van het personeelsbeleid is de jaarlijkse functionerings- en beoordelingscyclus voor alle medewerkers met een aanstelling van 0,4 Fte of meer. Het hoofd maakt in deze jaarlijkse gesprekken eveneens scholingsafspraken met de medewerkers. In samenwerking met de afdeling Personeel & Organisatie wordt gewerkt aan een nieuw professionaliseringsplan. Daarbij wordt onder andere ingezet op professionalisering van toetsing en beoordeling. Er zijn verschillende professionaliseringactiviteiten gericht op het verkrijgen van de Basis Kwalificatie Examinering (BKE), de Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid (BDB) en de Senior Kwalificatie Examinering (SKE) beschikbaar. Het coördinatieteam heeft in 2018 gezamenlijk de BKE afgerond. In studiejaar 2019 – 2020 heeft het coördinatieteam gezamenlijk een training intervisie gevolgd. Daarmee zijn de coördinatoren ondersteund in hun rol als studieloopbaanbegeleider.

Bij de opleiding zijn 6 medewerkers betrokken (2,6 fte in totaal). De student: staf ratio is 1:13. De coördinatoren zijn in vaste dienst. Daarnaast maakt de opleiding gebruik van een beperkt aantal docenten in vaste dienst. Voor de meeste onderwijsonderdelen worden freelance docenten ingezet, die het onderwijs verzorgen naast de uitoefening van hun beroepspraktijk. Ook worden regelmatig gastdocenten uit het buitenland ingezet.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat studenten de benaderbaarheid en de feedback van

hun docenten waarderen. Docenten waarderen het een op een contact met hun studenten en de ruimte die de opleiding biedt voor experiment en de persoonlijke ontwikkeling van de studenten.

Overwegingen

De commissie oordeelt, op basis van de CV's en de gevoerde gesprekken, dat de opleiding wordt uitgevoerd door betrokken en deskundige docenten. Docenten staan midden in de beroepspraktijk en zijn benaderbaar. Ook de omvang van het docentencorps is toereikend voor de uitvoe-

ring van het brede programma. De praktijkbeoordelaars waarmee de commissie gesproken heeft, zijn (hoewel zij een beperkte rol in de opleiding hebben) ook deskundig en betrokken.

Hoewel er op hogeschool niveau aandacht voor is, is het de commissie opgevallen dat de interculturele samenstelling en de diversiteit van het betrokken docentteam versterkt kunnen worden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Voorzieningen en begeleiding

De commissie constateert dat de huisvesting, materiële voorzieningen en informatievoorziening van de opleiding adequaat zijn. De opleiding beschikt over toereikende voorzieningen. De commissie nodigt de opleiding uit te onderzoeken hoe studenten meer gebruik kunnen maken van de beschikbare faciliteiten. De studieloopbaanbegeleiding van de studenten past bij het kleinschalige karakter van de opleiding en de te verwachten zelfstandigheid van masterstudenten. Ook zijn er, indien nodig, mogelijkheden voor extra ondersteuning. Er zijn genoeg mogelijkheden voor studenten om zich te laten informeren over het programma, de toetsing en de roostering en dergelijke.

Voorzieningen

Standaard 7: De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

De opleiding wordt aangeboden op de locatie van de hogeschool in Arnhem. Hier worden ook de opleidingen Art & Design aangeboden. De opleiding wordt op vrijdag verzorgd in lokalen die gedeeld worden met Art & Design. Voor de ontwerpateliers worden de lokalen rondom de werkplaatsen gebruikt. Studenten kunnen ook zelfstandig gebruik maken van de werkplaatsen. De programmering van lokalen op zaterdag is afhankelijk van het vak dat wordt gegeven. De opleiding draagt bij aan de werkplaatsen door het investeren in apparatuur als 3D-frezen en een 3D-printer.

Daarnaast zijn een auditorium, theaterzalen, een kantine en een mediatheek beschikbaar. De opleiding gebruikt het auditorium voor de schouwen van het afstuderen en de eindexamenpresentaties.

De opleiding heeft, samen met de afdeling Communicatie van ArteEZ, de 'Digitale bibliotheek' ontwikkeld. Op dit platform worden publicaties uit het onderwijs zoals excursiegidsen, publicaties over de Plein workshops en de Atelierpublicaties digitaal beschikbaar gemaakt.

ArteEZ biedt online voorzieningen zoals ArteEZ intranet, ArteEZ email, digitale leeromgeving, student portfolio's, gratis Wifi en print en kopieer

faciliteiten. Gedurende de Covid-19 pandemie heeft de opleiding gebruik kunnen maken van het in 2018 geïmplementeerde Office 365. In deze online omgeving kunnen docenten en studenten samen delen, creëren, opslaan, publiceren en archiveren.

Tijdens de visitatie is het de commissie opgevallen dat een deel van het gebouw lastig te bereiken is voor minder valide studenten en medewerkers. Hoewel er een lift aanwezig is, is deze niet zo praktisch gesitueerd als de andere toegangsmogelijkheden tot het gebouw.

Studenten hebben tijdens de visitatie bevestigd dat zij gebruik kunnen maken van de verschillende werkplaatsen en dit ook waarderen. Qua planning lukt het echter niet altijd om er ook gebruik van te maken. De opleiding heeft volgens de studenten geen echt eigen plek in de hogeschool; ze zouden graag een eigen ruimte als 'thuisbasis' hebben.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de materiële voorzieningen van de opleiding adequaat zijn en de realisatie van het programma mogelijk maken. De commissie geeft de opleiding ter overweging mee te onderzoeken hoe studenten meer gebruik kunnen maken van de beschikbare faciliteiten. Een goede eigen plek binnen het gebouwencomplex kan volgens de commissie bijdragen aan de leergemeenschap.

De commissie stelt dan ook vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Standaard 8: De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

De vaste studiebegeleider, coördinatoren en docenten hebben een belangrijke rol in de begeleiding van studenten. Zoals bij standaard 4 aangegeven, heeft de opleiding in de afgelopen periode veel aandacht besteed aan de intensivering van de studieloopbaanbegeleiding. De opleiding wil daarmee studenten vanaf de start van de opleiding ondersteunen in het maken van de verbinding tussen het binnenschoolse- en het buitenschoolse deel van het programma. Daartoe worden bijeenkomsten georganiseerd met een groep van tien studenten, uit alle jaarlagen. Deze bijeenkomsten hebben het karakter van intervisie bijeenkomsten, waarbij de vaste studieloopbaanbegeleider de rijke ervaringen van studenten activeert in de onderlinge uitwisseling tussen studenten. De bijeenkomsten zijn gericht op datgene wat de studenten aan bijzondere momenten meemaken en welke verbanden zij kunnen leggen tussen beroepspraktijk en onderwijsaanbod en de wijze waarop dat wordt gedocumenteerd in portfolio's.

Tijdens de bijeenkomsten is ook aandacht voor de voorbereiding van de eerdergenoemde Koersbepaling aan het eind van de eerste drie studiejaar. Het team van onderwijs coördinatoren, de programmacoördinator en het hoofd van de opleiding zijn allen studieloopbaanbegeleider.

Studenten kunnen, indien nodig, doorverwezen worden naar de studentendecaan. Ook kunnen studenten terecht bij een vertrouwenspersoon. Voor studenten met een studiebeperking zijn indien nodig extra begeleiding en ondersteunende voorzieningen beschikbaar.

Via de digitale leeromgeving kunnen studenten onder andere informatie vinden over de inhoud en opzet van de opleiding, de toetsing, de roostering en dergelijke.

Overwegingen

De commissie stelt vast dat de opleiding voldoende aandacht besteedt aan de (studieloopbaan) begeleiding van haar studenten. Deze begeleiding past bij het karakter van de opleiding en de zelfstandigheid die van masterstudenten verwacht kan worden. Indien nodig is er extra ondersteuning beschikbaar voor studenten.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Kwaliteitszorg

De commissie stelt vast dat de opleiding een adequaat kwaliteitszorgsysteem heeft en dat er sprake is van kwaliteitsbewustzijn bij de verschillende stakeholders. De opleiding volgt het beleid van de hogeschool en de Graduate School. Er wordt periodiek geëvalueerd. De commissie stelt vast dat studenten, docenten en werkveld worden gehoord en betrokken bij de verbetering van de opleiding. De commissie nodigt de opleiding uit een praktische oplossing te bedenken waardoor de studenten meer direct vertegenwoordigd kunnen worden in de opleidingscommissie. De commissie heeft waardering voor de wijze waarop de opleiding Osiris benut als instrument om interne processen te optimaliseren.

Standaard 9: De opleiding kent een expliciete en breed gedragen kwaliteitszorg, bevordert de kwaliteitscultuur en is gericht op ontwikkeling.

Bevindingen

Het hogeschoolbrede kwaliteitszorgplan is leidend voor de opleiding. In de visie van de hogeschool wordt kwaliteitszorg gezien als het bevorderen en faciliteren van een permanente dialoog over de kwaliteit van het onderwijs, het onderzoek en de organisatie, zowel intern als met kritische externen.

De kwaliteitszorgcyclus van de opleiding krijgt vorm middels gesprekken met de verschillende betrokkenen uit haar netwerk. De opleiding maakt in haar kwaliteitszorg gebruik van de pdca cyclus. Met het doorlopen van deze cyclus geeft de opleiding vorm en inhoud aan het gesprek over kwaliteit. Dit gesprek is volgens de opleiding permanent aanwezig, waarbij er meerdere cycli tegelijkertijd actief zijn. Zoals bijvoorbeeld de gesprekken over afzonderlijke vakken, over de programmering per studiejaar en over de hele opleiding. Het coördineren van de opleiding wordt benoemd als het sleutelen aan een draaiende motor.

Er vinden verschillende overleggen, mondelinge evaluaties en schriftelijke enquêtes plaats. Zo wordt elke semester (samen met de afdeling O&K) geëvalueerd door middel van schriftelijke enquêtes. Daarnaast wordt elke vijf jaar een alumni enquête gehouden. en in gesprekken met

studenten. De collectieve onderdelen van het curriculum worden na elk semester geëvalueerd. De opleiding werkt daartoe met een evaluatiekalender. Overlegvormen die plaatsvinden zijn onder andere de jaarlijkse besprekingen ter goedkeuring van de nieuwe onderwijs- en examenregeling, het driewekelijkse teamoverleg met alle onderwijs coördinatoren en de programma coördinator, het wekelijkse werkoverleg tussen het hoofd van de opleiding, de programma coördinator en de onderwijs coördinator. Daarnaast organiseert de Graduate School regelmatig bijeenkomsten. Gedurende de Covid-19 crisis vindt er bovendien wekelijks online overleg met de directeur en de hoofden van de masteropleiding plaats.

De opleiding kent naast de hiervoor genoemde overlegvormen ook het Stratego. Dit is een zeswekelijks teamoverleg waarin meer beleidsmatige en ontwikkelthema's besproken worden.

Hogeschool breed wordt Osiris gebruikt als studievolsysteem. Hierin worden het onderwijsprogramma en de door de student behaalde resultaten vastgelegd. De opleiding heeft in de afgelopen jaren deelgenomen aan pilots gericht op het digitaliseren van studentendossiers in Osiris. Dit past bij de digitalisering van beoordelings- en registratieprocessen die al in gang gezet waren. Daarnaast ziet de opleiding de juridische borging van de functionaliteit van Osiris als belangrijke meerwaarde (wat Osiris kan is in overeenstemming met wet- en regelgeving). De opleiding ge-

bruikt Osiris om de 'student journey' vast te leggen en is volgens de opleiding onderdeel van de kwaliteitszorg. In de komende periode wordt, zo bleek tijdens de visitatie, onderzocht of ook de beroepsproducten van studenten opgenomen kunnen worden in Osiris.

De kwaliteit van het onderwijs is eveneens onderwerp van gesprek in de werkveldcommissie, het LOBO, in het overleg met de netwerklector en diverse externe overleggen (zie ook standaard 1).

Studenten worden bij kwaliteitszorg betrokken middels de evaluaties en de opleidingscommissie. De opleidingscommissie is georganiseerd op het niveau van de Graduate School. Iedere opleiding kent een adviescomité dat de opleidingscommissie informeert en adviseert over belangrijke processen. Tijdens de Covid-19 crisis heeft het overleg tussen het adviescomité en de opleidingscommissie een online vorm gekregen.

De studenten en docenten waarmee de commissie gesproken heeft voelen zich gehoord door de opleiding; hun feedback wordt door de opleiding opgepakt en leidt tot verandering c.q. verbetering. Dit is met concrete voorbeelden gestaafd.

Studenten zijn niet direct vertegenwoordigd in de opleidingscommissie, zo bleek tijdens de visitatie. Studenten hebben desgevraagd aangegeven dat

ze hiervoor geen tijd hebben. Hun input wordt gegeven middels het eerdergenoemde adviescomité.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleiding beschikt over een adequaat kwaliteitszorgsysteem. Het hogeschoolbeleid is daarin leidend, en wordt op een bij de opleiding passende wijze nader uitgewerkt. Het kwaliteitszorgsysteem omvat verschillende instrumenten waarmee het curriculum geëvalueerd wordt. Relevante stakeholders zoals studenten, docenten en werkveld zijn bovendien betrokken bij de kwaliteitszorg. Op basis van de gevoerde gesprekken stelt de commissie bovendien vast dat studenten zich gehoord voelen. De commissie raadt de opleiding aan een praktische oplossing te bedenken waardoor de studenten direct vertegenwoordigd kunnen worden in de opleidingscommissie.

De commissie waardeert de wijze waarop de opleiding Osiris inzet om de interne processen vorm te geven en te optimaliseren.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Toetsing

De opleiding beschikt over een passend toetsstelsel. De beoogde leerresultaten c.q. beroepskwalificaties vormen samen met het hogeschoolbrede toetsbeleid de kapstok van dit stelsel. De beroepskwalificaties gelden zowel voor het binnen- als het buitenschoolse onderwijs. De opleiding neemt adequate maatregelen om de validiteit, betrouwbaarheid en intersubjectiviteit van de toetsing te borgen, middels het gebruik van het meer-ogen principe bij alle summatieve toetsmomenten en door steekproefsgewijze controle door de examencommissie. Daarnaast is er veel aandacht voor feedback en formatieve toetsing van studenten. De examencommissie heeft een proactieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing en van het eindniveau.

Standaard 10: De opleiding beschikt over een adequate stelsel van toetsing.

Bevindingen

Het ArtEZ toetsbeleid is leidend voor het toetsbeleid en het toetsstelsel van de opleiding. In het hogeschoolbrede toetsbeleid zijn ArtEZ-brede afspraken vastgelegd over de inhoudelijke toetskwaliteit, de toetsorganisatie en de toetsdeskundigheid.

In de visie van de opleiding is toetsing verweven met het leertraject van de student. De opleiding streeft naar het realiseren van rijke leeromgevingen voor studenten, waarin de begeleiding van studenten, de coaching in een ontwerpproces, de bespreking van ontwerpvoorstellen en de feedback op beslissingen die zijn genomen, ook een vorm van toetsing zijn. De opleiding probeert daarin zo duidelijk mogelijk te maken wat 'meetmomenten' (formatieve toetsing) zijn, wanneer de beoordeling (summatieve toetsing) plaats vindt en wat de beoordelingscriteria zijn. De opleiding hanteert als uitgangspunt dat de toetsing aan dient te sluiten bij de wijze waarop startende professionals in de dagelijkse praktijk van het architectenbureau worden beoordeeld. Dit betekent dat beroepsproducten, of onderdeel daarvan, centraal staan in het toetsproces.

Het onderdeel Voorkennis wordt afgerond met een 'lichte' toets. De vakken die hier onderdeel van zijn kennen geen vastomlijnd curriculum; de

invulling is afhankelijk van de expertise van de betreffende docent. Dit stelt de opleiding in staat om in deze onderdelen aandacht te besteden aan relevante en actuele onderwerpen en de expertise van professionals daarin te benutten. De 'lichte' toets betekent dat deze vakken niet gekoppeld zijn aan de eindkwalificaties van de opleiding. De 'lichte' toets bestaat uit een combinatie van aanwezigheid, actieve betrokkenheid en een eventuele opdracht.

Studenten en alumni hebben desgevraagd aangegeven dat de 'lichtheid' van de toets verschilt per vak. Hoewel de vakken zelf genoeg diepgang hebben, loopt de toetsing uiteen van bijvoorbeeld een presentatie tot een essay.

De ateliers worden afgerond met een beroepsproduct dat beoordeeld wordt op een van tevoren vastgesteld toetsmoment door de twee atelierdocenten onder leiding van een examiner. De beoordeling wordt aan de hand van de aspecten op het beoordelingsformulier gedaan en direct mondeling teruggekoppeld. De beoordeling wordt vastgelegd op het beoordelingsformulier en medeondertekend door de examiner. Visiting critic's hebben een feedbackrol.

Positionering

De positionering van studenten wordt aan het einde van elk jaar beoordeeld in de Koersbepaling. Daarin presenteren zij hun ontwikkeling in de studie en in de praktijk en blikken ze vooruit op het vervolg van de opleiding. De Koersbepaling is het moment waarop studenten hun positie en

ontwikkeling in kaart brengen. De beoordeling vindt plaats door twee docenten, aan de hand van een beoordelingsformulier.

De derde Koersbepaling is gekoppeld aan de start voor het afstuderen. Hierin speelt de het afstudeervoorstel een belangrijke rol. Eén van de afstudeerbegeleiders van de student is betrokken bij de beoordeling van deze Koersbepaling.

Praktijkportfolio's

De praktijkportfolio's worden aan het einde van elk semester beoordeeld in een schouw. De opleiding heeft in de Regeling Beroepspraktijk vastgelegd aan welke eisen het portfolio dient te voldoen. Zo dienen studenten bijvoorbeeld in elk portfolio minimaal drie beroepskwalificaties toe te lichten. Studenten zijn er zelf verantwoordelijk voor dat alle beroepskwalificaties drie keer aan bod komen in de portfolio's. Bij de beoordeling van het portfolio wordt onder andere gekeken naar het niveau van de toegelichte kwalificatie. In de laatste portfolio's dienen de beroepskwalificaties op niveau 3 behaald te zijn. Het laatste portfolio wordt beoordeeld aan de hand van een presentatie van de student en een vraaggesprek met docenten. Hierbij zijn twee docenten van de praktijkcel, de afstudeerbegeleider en een examinator betrokken. Studenten kunnen het laatste portfolio indienen nadat zij de derde schouw van het afstuderen hebben behaald en de zeven voorgaande portfolio's met voldoende hebben afgerond.

Bij de beoordelingen van het tweede semester wordt de bespreking van het praktijkportfolio gecombineerd met de Koersbepaling. De student houdt twee presentaties die op elkaar aansluiten. De docent van de praktijkcel heeft van tevoren het praktijkportfolio van de student beoordeeld en de andere docent is vaker betrokken bij de beoordeling van de Koersbepaling. Samen komen zij tot een eindoordeel. De aanwezige studenten hebben hierin de rol van tijdbewaker en notulist.

Studenten worden geïnformeerd over en voorbereid op de toetsing in de individuele contacten met hun docenten. Daarnaast kunnen zij de toetsbeschrijvingen raadplegen. De studenten waarmee de commissie gesproken heeft zijn over het algemeen zeer tevreden over de feedback die zij van hun docenten ontvangen.

Studenten waarmee de commissie sprak gaven aan dat het voor hen inzichtelijk is waarom ze een bepaalde beoordeling hebben gekregen. Desgevraagd is ook opmerkt dat het lijkt alsof de maatlat bepaald wordt door het ontwerp van de beste student.

Examencommissie

ArtEZ kent een centrale examencommissie met drie gemandateerde kamers. De voorzitters van de kamers vormen samen de centrale examencommissie. De kamers zijn verantwoordelijk voor de bacheloropleidingen. De masteropleidingen vallen direct onder de verantwoordelijkheid van de centrale examencommissie. De centrale examencommissie is verantwoordelijk voor alle procedures zoals verwoord in de onderwijs- en examenregeling. De centrale examencommissie borgt de kwaliteit van de toetsing en het eindniveau en benoemt de examinatoren. De centrale examencommissie rapporteert middels een jaarverslag aan het College van Bestuur over haar werkzaamheden en bevindingen. Ook vindt er maandelijks overleg plaats met het College van Bestuur en periodiek met directies en hoofden van opleidingen.

Tijdens de visitatie heeft de commissie met vertegenwoordigers van de examencommissie gesproken. Daarbij is bevestigd dat de examencommissie op verschillende manieren de kwaliteit van de toetsing borgt. De examencommissie benoemt examinatoren, borgt de kwaliteit van de toetsplan en de uitvoering van de toetsing. Dat laatste vindt plaats middels het steekproefsgewijs bezoeken van presentaties en beoordelingen. De examencommissie heeft ingezet op de basiskwalificatie examinering voor alle examinatoren; doel

is dat in september 2021 alle examinatoren BKE gecertificeerd zijn. Ook is opgemerkt dat naar aanleiding van de Covid-19 pandemie de examencommissie een notitie heeft opgesteld inzake de procedures rondom het afwijken van de afgesproken toetsen. In die gevallen waar daar sprake van was is dit voorgelegd aan en goedgekeurd door de examencommissie.

Overwegingen

De commissie is van oordeel dat de opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing. Hogeschoolbeleid en de beoogde leerresultaten c.q. beroepskwalificaties zijn hierin leidend. De opleiding kent voldoende waarborgen voor een valide en betrouwbare toetsing en een zo groot

mogelijke objectiviteit (intersubjectiviteit). Daartoe wordt bij de summatieve toetsing gebruikt gemaakt van het vier-ogen principe. Daarnaast is er veel aandacht voor feedback en formatieve toetsing van studenten.

De examencommissie heeft, juist door haar afstand van de opleiding, een actieve rol in het borgen van de kwaliteit van de toetsing. De examencommissie bezoekt onder andere steekproefsgewijs presentaties en beoordelingen.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Gerealiseerde leerresultaten

Op basis van de gevoerde gesprekken en de onderliggende documentatie stelt de commissie vast dat de studenten de beoogde leerresultaten realiseren. De commissie stelt eveneens vast dat de opleiding een adequaat afstudeerproces kent. In het afstudeerproces zijn genoeg waarborgen opgenomen voor een zo valide en objectief mogelijke beoordeling. Op basis van de bestudeerde dossiers, concludeert de commissie dat het eindniveau van de opleiding aan de maat is. De vakinhoudelijke kwaliteit van studenten is hierin zichtbaar. Het is de commissie opgevallen dat de reflectie van studenten in een bredere context geplaatst kan worden en aan diepgang kan winnen. Ook kan het onderzoek dat studenten uitvoeren meer zichtbaar worden in het afstudeerverslag. De gesprekken met studenten en alumni hebben het positieve oordeel van de commissie inzake het eindniveau bevestigd. Zij zijn in staat als architect hun plek in het werkveld te vinden.

Standaard 11: De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten worden gerealiseerd.

Bevindingen

De opleiding wordt afgerond met het afstuderen in het vierde jaar. Studenten kunnen het hele vierde jaar hieraan wijden. De structuur en randvoorwaarden zijn vastgesteld in de Regeling Afstuderen. Studenten krijgen de ruimte om hun afstuderen zelf in te richten. Dit betekent dat zij zelf de opgave bepalen, een mentor kiezen, de werkwijze en ontwerpbenadering bepalen en een voorstel doen voor een gecommiteerde die betrokken is bij het examen. Studenten worden begeleid door hun mentor en door twee docenten die elke twee weken op vrijdag beschikbaar zijn voor bespreking over de voortgang.

Het afstuderen start met het afstudeer voorstel. Hierin beschrijft de student onder andere het afstudeeronderwerp, de probleemstelling, de architectonische (en stedenbouwkundige/landschappelijke) opgave, de persoonlijke motivatie, de relevantie voor het vakgebied, de keuze voor een mentor en een werk- en tijdplan.

De student kiest een mentor, die architect is en op dat moment niet betrokken is bij het onderwijs van de Academie. De mentor is betrokken bij de

totstandkoming van het afstudeer voorstel en dient met het voorstel in te stemmen.

Het afstuderen kent zes formele toetsmomenten: het afstudeer voorstel, schouw 1, schouw 2, schouw 3, het afstudeerverslag en het examen. Bij de beoordeling van de schouwen zijn de mentor en de afstudeerbegeleiders betrokken. Daarnaast is bij het examen ook de gecommiteerde betrokken. Het afstudeerverslag wordt beoordeeld door twee docenten. Bij de beoordeling van de verschillende onderdelen wordt gebruik gemaakt van een beoordelingsformulier.

De eerste twee schouwen hebben een collectief karakter. Hierbij presenteren studenten hun voortgang aan medestudenten, de mentoren en de begeleidende docenten. Studenten krijgen feedback van alle betrokkenen en worden (individueel) beoordeeld door de afstudeerbegeleiders en de eigen mentor.

Bij de derde schouw wordt beoordeeld of het ontwerp gereed is en wat de kwaliteit van het ontwerp is. De agenda voor het examen komt hier ook aan de orde. Qua vorm en inrichting is deze schouw anders dan de eerste twee; bij deze schouw dient de student de mentor, de begeleiders, alle studenten, de coördinatoren, het hoofd van de opleiding en het onderwijsbureau uit te nodigen. Publieke aanwezigheid is volgens de

opleiding een indicatie voor de relevantie van de studie.

Het afstudeerverslag geeft een tekstueel en beeldend inzicht in het afstudeerproces, het gedane onderzoek en het uiteindelijk resultaat. Studenten leveren het concept in rond het moment van de 3e schouw. Het concept wordt voor feedback aan externe beoordelaars voorgelegd. Na verwerking van de feedback wordt het verslag ter beoordeling voorgelegd.

Zoals bij standaard 10 aangegeven, leveren studenten na de derde schouw ook hun laatste praktijkportfolio in. Bij de beoordeling daarvan is ook één van de afstudeerbegeleiders aanwezig.

Na een voldoende beoordeling van het afstudeerverslag en het laatste praktijkportfolio kan het examen plaatsvinden. Het examen is de afsluiting van het binnenschoolse curriculum. Tijdens het examen kan de student alle aspecten van zijn ontwerp toelichten. Deze presentatie vindt plaats te midden van een tentoonstelling van het ontwerp. De student wordt beoordeeld door de mentor, de gecommiteerde en de twee afstudeerbegeleiders.

Het afstuderen wordt vervolgens afgerond met een expositie waarin alle afgestudeerden hun ontwerpen presenteren. Dan wordt eveneens bepaald welk ontwerp ingezonden wordt voor de jaarlijkse Nederlandse Archiprix. Uit de bestudeerde documentatie blijkt dat afstudeerders daar regelmatig goede resultaten behalen als winnaar of met een eervolle vermelding.

Tijdens de visitatie is duidelijk geworden dat de afstudeerverslagen van studenten toegankelijk worden gemaakt via de digitale leeromgeving. De opleiding wil daarmee studenten die beginnen aan het afstuderen inspireren.

Overwegingen

De commissie concludeert dat de opleiding een adequaat afstudeerproces heeft ingericht. Het eindniveau wordt bepaald middels het afstuderen

in het laatste jaar. Student zijn daarbij vrij te werken aan een zelfgekozen opgave. Het afstudeerproces omvat verschillende momenten waarop de ontwikkeling van studenten gevolgd en beoordeeld worden, daarbij zijn altijd meerder beoordelaars betrokken. Bij het afrondende examen is ook een externe gecommiteerde betrokken.

Om zich een oordeel te vormen over het eindniveau van de studenten, heeft de commissie vóór afgaand aan de visitatie vijftien dossiers bestudeerd, bestaande uit afstudeerverslagen en -presentaties en beoordelingsformulieren. Op basis hiervan concludeert de commissie dat afgestudeerden de beoogde leerresultaten en het gewenste eindniveau realiseren. De presentaties en het werk van studenten laten een artistieke kwaliteit zien. De commissie kan zich bovendien vinden in de door de opleiding gegeven beoordelingen. De onderbouwing en verantwoording van de beoordeling (waarom een goed en niet een uitmuntend) kan in een aantal gevallen verbeterd worden.

Het is de commissie opgevallen dat de reflecties van studenten vrij persoonlijk en beschrijvend zijn. De commissie is van mening dat deze in een bredere context geplaatst kunnen worden en aan diepgang kunnen winnen. Daarnaast stelt de commissie vast dat het onderzoek dat studenten uitvoeren niet altijd zichtbaar is in het afstudeerverslag. In een aantal gevallen is het duidelijk dat de student diverse relevante aspecten van de opgave diepgaand heeft onderzocht, in andere verslagen komt dit minder expliciet naar voren. Hierbij zijn de doorlopen onderzoekscyclus en de gehanteerde methodieken niet altijd zichtbaar. Dit maakt bijvoorbeeld niet altijd duidelijk hoe het onderzoek het ontwerp heeft beïnvloed.

De commissie merkt op dat het werk dat alumni tijdens de visitatie gepresenteerd hebben, aansluit bij de doelstellingen en visie van de opleiding. Hierin zijn het pionieren en de experimentele ruimte van het binnenschoolse deel herkenbaar aanwezig. Daarbij is aandacht voor ontwer-

pen in de brede zin van het woord. Het is de commissie daarbij opgevallen dat de maatschappelijke waarde niet altijd zichtbaar aanwezig is. De projecten zijn veelal ontstaan vanuit een persoonlijke fascinatie van de studenten en minder vanuit een maatschappelijk vraagstuk.

Op basis van de gevoerde gesprekken met studenten en alumni stelt de commissie vast dat zij in staat zijn hun weg in het werkveld te vinden.

Deze overwegingen in ogenschouw nemend, stelt de commissie vast dat de opleiding aan deze standaard **voldoet**.

Bijlagen

Bijlage 1. Visitatiecommissie

drs. R.R. (Raoul) van Aalst, Voorzitter

Raoul van Aalst is onderzoeker en adviseur op het grensvlak van organisatiekunde en filosofie. Tot 2020 was hij programma- manager op het gebied van HRM.

drs. G.A. (Gert) Haar, ter

Gert ter Haar is hoofddocent bij de Hanzehogeschool Groningen, opleiding Built Environment. Tevens is hij opleidingsmanager Industrieel Product Ontwerpen bij diezelfde hogeschool. Tot voor kort was hij directeur van de Academie van Bouwkunst Groningen.

BSc B.W.W. (Bas) van der Pol

Directeur-bestuurder AIR (Architectuur Instituut Rotterdam) en zelfstandig adviseur.

J. (Jeroen) Steegmans, Studentlid

Jeroen Steegmans studeert Bestuurs- en Organiseringswetenschap aan de UU. Hij vervult diverse bestuursfuncties, onder andere was hij lid van de Universiteitsraad en de faculteitsraad.

Het panel is ondersteund door drs Titia Busing, geregistreerd secretaris.

Bijlage 2. Programma visitatie

Tijd	Activiteit/gesprekspartners	Onderwerp
9.00-10.30	Aankomst commissie	Vooroverleg
10.30-11.00	Gesprek met onderwijsmanagement	Gesprek over de opleiding en de habitat van de Graduate School
11.15-12.30	1e brede gesprek (laatste kwartier alleen studenten)	Thema's: Pionieren, het vlindermodel, studieloopbaanbegeleiding en onderzoek
12.30-13.30	Lunch en inloopspreekuur	
13.30-14.30	Bezoek afstudeertentoonstelling	Temidden van de afstudeerprojecten korte presentaties door drie studenten en gesprek over afstudeerproject en afronding opleiding
14.45-15.15	Gesprek met de examencommissie	Onderwerp: toetsing en examinering
15.30-16.45	2e brede gesprek (laatste kwartier alleen studenten)	Thema's: Vlindermodel en staartmodel (toetsingsmodel bij afronding opleiding), Osiris als kwaliteitsinstrument
Circa 17.45	Korte mondelinge terugkoppeling van het panel	

Bijlage 3. Bestudeerde documenten

- Zelfevaluatie met bijlagen
- ArtEZ Instellingsplan 2016-2021
- ArtEZ organogram 2020-09-01
- 'Perched on a hiven' GS Identity juli 2019
- ArtEZ Onderwijsvisie - Education Vision
- Notitie Buitenschools curriculum LOBO
- Nadere Regeling WAT_zichtdatum_18-09-2020
- Regeling BEP-Staatscourant2012
- Richtlijn EU 2013 55_NL_TXT
- Charter for Architectural Education
- Eindkwalificaties inclusief Pionieren
- Notitie Masterniveau overeenkomstig Dublin descriptor
- Presentatie evaluatie beroepservaring 20200611 – DEF
- Notitie onderzoek master Architectuur
- Gert Biesta_Tijd-voor-pedagogiek-oratie
- Onderwijs- en toetsplan 2020
- ArtEZ OER master opleidingen 2020-2021
- OER 2020-2021 master Architectuur (inclusief bijlagen)
- Regeling Beroepspraktijk en Schrijfwijzer 2019
- Jaarroosters 2020-2021
- Regeling afstuderen 2020-2021
- Geschiedenis van het curriculum
- Studenten - vooropleidingen van het curriculum
- Studenten – cohorten
- Studenten - doorstroom & rendement
- Overzicht docenten 2019-2020 en 2020-2021
- Enquête alumni 2020 - resultaten en overwegingen
- Handleiding invullen beoordelingsformulier Atelier
- Handleiding invullen beoordelingsformulier Plein
- Handleiding invullen beoordelingsformulier Portfolio
- Diverse ingevulde digitale beoordelingsformulieren
- Archiprix laureaten
- 15 afstudeerdossiers

AeQui